

המאבק החברתי הבא: נגד עסקת בריכות המלח של משפחת דנקנר

כשבג"ץ ביטל באוגוסט 2002 הפשרה של קרקעות קיבוצים ומושבים, זה היה ההישג הגדול בתולדות העותרת - הקשת המזרחית הדמוקרטית. מהמשבר שפוקד את הקשת מאז היא מקווה לצאת שוב באמצעות עתירה לבג"ץ. הפעם הם תוקפים את אישור התוכנית להפשיד קרקעות של חברת תעשיות מלח שבבעלות משפחת דנקנר. השר אהוד אולמרט הוא תומך נלהב בפרויקט המיליונים

תצלום ארכיון: ניל רייבין

שנחב (מימין), יונה וספורטא, אנשי הקשת המזרחית הדמוקרטית, כמה ימים לאחר הניצחון בבג"ץ קרקעות הקיבוצים. ויכוחים פנימיים קשים שיתקו את פעילות התנועה

יחזק את התחושה, הרווחת כבר בקרב אנשי עסקים ישראלים, כי "אי אפשר לעשות עסקים בארץ" וכי עדיף להשיג קיע במקומות אחרים כמו, למשל, מורח אירופה. בהתייחסו לחוות הרעת של רובינשטיין קבע אולמרט כי "אין זה עניינו של היועץ המשפטי ללמד אותי איך אני צריך להתייחס לחשיבות של קרקעות המדינה". "אני לא מבין", הוסיף מיד לאחר מכן, "למה במדינת ישראל, כשמישהו רוצה לעשות עסק גדול שיכול להועיל גם לו, אבל גם לציבור, למה הוא מיד נחשד על ידינו כגולן, כגנב, כרמאי, כנוכל, שצריך להתגונן מולו". "מבחינתי, העתירה נגד העסקה הזאת היא המשך לעתירת הקרקעות",

היועץ המשפטי רובינשטיין: "הסדר העקרונות חורג באופן מהותי ממדיניות מועצת מקרקעי ישראל ונותן הטבות מפליגות לחברת המלח ללא מקור סמכות, ותוך חריגה ממינהל תקין"

השר אולמרט: "אין זה עניינו של היועץ המשפטי ללמד אותי לחשיבות של קרקעות המדינה. בישראל, כשמישהו רוצה לעשות עסק גדול הוא מיד נחשד כגנב ונוכל"

מדיניות מועצת מקרקעי ישראל ונותן הטבות מפליגות לחברת המלח ללא מקור סמכות, ותוך חריגה ממינהל תקין. עמדתו כי הסדר העקודי נותן כשלעצמו אינו יכול לעמוד וספק רב אם היה עומד בבקורת שיפוטית".

עניין של צדק חלוקתי

מול היועץ המשפטי לממשלה ונציגי הקרן הקיימת התייצבו אולמרט, רט, המכהן כיו"ר מועצת המינהל, וגם אביגדור יצחקי, מנכ"ל משרד ראש הממשלה ונציגו במועצה של אריאל שרון. יצחקי אמר שהעסקה "מציננת" ושהיא "תדרום להרמת ענף הבנייה" ו"תקרום את האינטרס הציבורי הכבד" ללא אולמרט רש מחברי המועצה לאשר את העסקה בנימוק שביטולה

אחד מחברי המועצה שאל את אולמרט: "מה מהות הפער" בין הנתונים. תשובתו של השר נרשמה בפרוטוקול כך: "שם (ברוך"ח מבקר המדינה, א"ר) זה היה לפי פרסומים בעיתון, ופה (כמסמכי המינהל, א"ר) זה על פי הערכת שמאי". מפרוטוקול הישיבה מתברר שלביקורתו של מבקר המדינה לעיני קה היו שותפים גם היועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין, וגם נציגי הקרן הקיימת לישראל, שעל אומנותיה הוקמו בזמנו בריכות המלח. "הסדר העקרונות", כתב רובינשטיין בחוות דעת שהניח לפני חברי מועצת המינהל, "העניק לחברת המלח הטבות מפליגות וחריגות, מעבר לכל הסדר המקובל בעסקאות אחרות... הסדר העקרונות חורג באופן מהותי

כחית, ממלא מקום ראש הממשלה גייס את כל כוחו כדי לשכנע את מועצת מינהל מקרקעי ישראל להתייחס למועצה של היועץ המשפטי לממשלה ושל מבקר המדינה. דנקנר. תחילתה של הפרשה בשמונה חווי חכירה שנחתמו בין המדינה לחברת "תעשיות מלח לישראל" בשנים 1953-1978. על פי חוזה אלה החבי רה קיבלה בתכירה ארוכת טווח כאלף פיים רונם ארמה (כ-1,300 מהם בעתלית והיתר באילת) כדי להקים עליהם בריכות לאירי מלח. העסקה שהקשת המזרחית מבקשת מבג"ץ לבטל נולדה ב-1996, אז חתמו נציגי המינהל על "הסדר עקרונות" עם חברת תעשיות מלח, שבו נקבע כי

עוד הקרקעות הללו ישונה כך שיהיה אפשר לבנות עליהן דירות מגורים, שטחי מסחר ומתקני תיירות. חברת תעשיות מלח תפנה אז את בריכות האירי ותקבל מהמדינה, בנוסף לשטח חלופי שבו תוכל להקים בריכות חדשות, גם 50% מזכויות הבנייה בשטח בעתלית ו-30% מזכויות הבנייה בשטח באילת. מבקר המדינה אליעזר גולדברג קבע ברו"ח שפירסם בשנת 2000 כי תהליך קבלת החלטות שהוביל לחתימת העסקה הזאת היה "לקוי ולא מעמיק", והעריך את שווי זכויות עליהם בריכות לאירי מלח. העסקה שהקשת המזרחית מבקשת מבג"ץ לבטל נולדה ב-1996, אז חתמו נציגי המינהל על "הסדר עקרונות" עם חברת תעשיות מלח, שבו נקבע כי

בבחיורה, לגופים אחרים, סוציאל-דמוקרטיים בהשקפותיהם הצעתם נדחתה, אך נרמה לעוד משברים ועיבות. בקשת מקורים שמה שיוציא את התנועה מהמשבר המתמשך יהיה, גם הפעם, עתירה לבג"ץ. כמו העתירה הקודמת, גם העתירה הזאת תעסוק בקרקעות ובקשר שבין לבין החון והשלטון. אלא שבניגוד לעתירה הקודמת, שכוונה בעיקר נגד גורמים ציבוריים בעלי זיהוי פוליטי ברור, העתירה הזאת, שתוגש בשבועיים הקרובים, תופנה נגד עסקה שהיקפה נאמד בעשרות מיליוני דולרים, בין המדינה לבעלי חון פרטיים. הקשת המזרחית תבקש לבטל את העסקה שמינהל מקרקעי ישראל חתם לאחרי רונה עם חברת תעשיות המלח, שבב-עלות משפחת דנקנר.

מאת אריה ריין

נה וארבעה חודשים אחרי שוכתה בהישג הגדול ביותר בתולדותיה, הקשת המזרחית הדמוקרטית מתקשה לשמור על מקור קיבל את עתירתה וביטל את החלטת מינהל מקרקעי ישראל להפשיד קרקעות חקלאיות של קיבוצים ומר שבים לייעודיים רווחיים יותר כמו בנייה למגורים ולמסחר - תוך הסתייכות בין היתר על תביעת הקשת לעשיית צדק חלוקתי בהקצאת משאבי המדינה - רבים מפעיליה האמינו כי ההישג המשפטי הזה ישמש מנוף להרחבת פעילות התנועה. בפועל קרה בדיוק ההפך. מאז פירסם בית המשפט העליון את החלטתו בבג"ץ הקרקעות, הקשת המזרחית כאילו נעלמה מהשטח.

החלטות לקויות

באוגוסט 2002, כאשר פורסם פסק הדין של בג"ץ, הקשת היתה שרויה כבר זמן רב בוויכוחים פנימיים קשים, שהובילו למשברים בהנהגתה ושיתקו חלק ניכר מפעיליה. תהו הוויכוח החל עם פרוץ האינתי"ף פארה ונסוג בעיקר על העמדה שהקשת צריכה לנקוט לנכוח ההתקף ממות הפלשתינית ועל הקשר הקיים, או לא קיים, בין קידום מאבקים חברתיים לעמדות מדיניות יוניות. אחרים מפעילים המרכזיים, כמו ד"ר יוקי שירן ודובר הארגון משה קרית, הביעו באותה התקופה עמדות שנטו לישר קו עם הקונסנזוס הנצי במדינה וגרמו לכמה מבעלי העמדות השמאליות יותר, כמו פרופ' יהודה שנהב וד"ר יוסי יונה, להקפיא את פעילותם בארגון. הוויכוח הזה התחיל רש במחצית השנייה של 2002, עם התקרב מועד הבחירות לכנסת כמה מבעלי העמדות המדיניות הפחות שמאליות בקשת, בראשותו של קרית, הציעו או לפעול "להרחבת השורות" ולחבור, לשם התמודדות

אומר עו"ד עובריה גולסטני, פעיל בקשת המזרחית ומי ששוקד עתה על השלמת העתירה. גולסטני מכיר את הנושא היטב, הואיל ושימש עד לפני הדרום של מינהל מקרקעי ישראל. היום הוא עובד במשרדו של עו"ד יורם חכם, ששותף, יחד עם עו"ד גליה שניביום ממשרדו, להכנת העתירה. לדברי גולסטני, "הקיבוצים קיבלו קרקעות כדי לעבר אותן, משפחת המשך בעמ' 42

המאבק החברתי הבא

המשך מעמ' 33

דנקנר קיבלה אותן כשביל להפיק מלה. גם משפחת דנקנר רוצה עכשיו להשתמש בקר קעות לצרכים אחרים והמדינה שוב מקבלת החלטה שמעבירה לבעלי הון סכומי כסף אדירים, מחוץ לתקציב וללא חקיקה.

ראשי הקשת בהווה ובעבר מקווים שהע תירה החרשה תחזיר את תנועתם לתודעה הציבורית. "לכאורה", אומר עו"ד גולסטני, "הסיפור הזה מתאים לנו עוד יותר מהקודם. כאשר נאבקנו בקיבוצים, טענו שיש לנו כל מיני מגיעים עדתיים ופוליטיים". לדבריו, העתירה החרשה תוכיח שהקשת פועלת "נגד מדיניות ממשלתית שמגדילה את אי השוויון באמצעות חלוקה לא צודקת של משאבים ציבוריים" כאשר היא. ד"ר יצחק ספורטא, פעיל ותיק בקשת, אומר כי "מבחינה פוליטית, המאבק הוא אותו מאבק. גם אז עמדנו מול מינהל מקרקעי ישראל ומול אריאל שרון. גם אז נלחמנו נגד רשויות המדינה

שרצו לחלק מתנות לעשירים. אין הברל בין הקיבוצים לבין בעלי הון פרטיים, בין אולמרט ורט ושרון לבין פוארד בן-אליעזר".

גם יוסי יונה, שהתרחק מפעילות בקשת עם פרוץ האינתיפאדה, סבור ש"עסקת דנקנר היא נושא מצוין כדי להחזיר את הקשת לתודעת הציבור". ד"ר יונה מייחס את היע למות הקשת מתודעת הציבור לא רק לזיכור חים הפנימיים אלא גם ל"שחיקה הטבעית" שפוקדת כל "ארגון קטן ובלתי ממוסד, שאין לו כמעט מקורות כספיים". הוא מעריך שהמאבק נגד עסקת דנקנר ייטיב עם הקשת, כי יאפשר לה "להצטייר כמי שנלחמת במדיניות הממשלה ובעלי ההון, בלי לפגוע באתוסים ציוניים ובלי לקומם שום חלק מתנועת העבודה".

הקשת איננה הגוף היחיד הנאבק נגד העסקה. שני גופים נוספים, שאינם נמנים עם בעלי בריתה המסורתיים, כבר עתרו נגדה. את העתירה הראשונה הגישה התנועה לאי-

כות השלטון ובג"ץ הוציא בעקבותיה צו מניעה, שהקפיא את מימוש העסקה. העתירה השנייה, שהוגשה על ידי החברה להגנת הטבע, מתמקדת בפגיעת הבנייה המתוכננת באילת ובעתלית בשטחים הפתוחים ובערכי הטבע.

"שלושה גופים שבאים משלושה צדדים של החברה האזרחית משלבים ידיים נגד העסקה הזאת", אומר עו"ד ברק כלב, היועץ המשפטי של התנועה לאיכות השלטון. "הקשת המזרחית תרגיש את עניין הצדק החלף קתי, החברה להגנת הטבע את ההיבטים הירוקים ואנחנו את חוסר הסבירות ואי התקיימות השלטונית של העסקה. השילוב לטובת כולנו. אף אחד לא יוכל להאשים את הקשת באג'נדה שמאלנית כאשר גם אנחנו עותרים נגד העסקה".

מחברת תעשיות מלח לישראל נמסר כי הנושא נמצא בדיון משפטי ולכן החברה אינה מעוניינת להגיב עליו בפומבי.

מחיר קטן ביותר

SALE

מכירה מיוחדת לסוף שנה

www.intersystem.co.il
מחיר קטן ביותר תלמידי - 02-6728642
03-9527748

איספורט

חנות מיוחדת